

A társadalomkutatás módszerei I.

6. hét

Daróczi Gergely

Budapesti Corvinus Egyetem

2011. október. 20.

1 Ismételés

- A mérésről
- Megbízhatóság és érvényesség
- A kutatás egységei
- Beavatkozásmentes vizsgálatok
- A kísérlet
- Konceptualizálás és operacionalizálás
- Konceptualizálás és operacionalizálás
- Kérdőíves kutatások
- Kérdőíves kutatások
- Kérdőívszerkesztés

A mérési hiba forrásai:

- eszköz,
- kutató,
- tárgy,
- körülmények/környezet.

Az adathiány forrásai:

- megfigyelés lehetetlensége,
- válasszmegtagadás,
- részleges válasszmegtagadás,
- elérhetetlenség,
- nem releváns kérdés, nem elegendő ismeret stb.

Érvényesség

Érvényes egy mérés, érvényes, ha a mérési hiba várható értéke zérus(hoz közel van), azaz: nem követünk el **szisztematikus mérési hibát**.

A méréselmélet alapegyenlete:

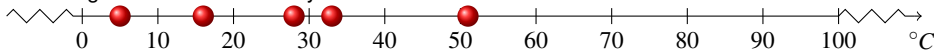
$$\text{mért érték} = \left\{ \begin{array}{l} \text{valós érték} \\ \text{mérési hiba} \left\{ \begin{array}{l} \text{véletlen mérési hiba} \\ \text{szisztematikus mérési hiba} \end{array} \right. \end{array} \right.$$

Megbízhatóság

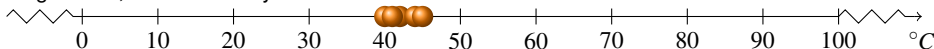
Megbízható a mérés, ha a **véletlen mérési hiba** szórása zérus(hoz közel van).

Méréseket végeztünk egy vödör 60°C hőmérsékletű vízben:

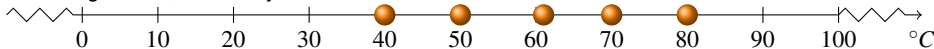
Nem megbízható és nem érvényes mérés

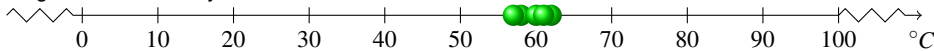
Megbízható, de nem érvényes mérés

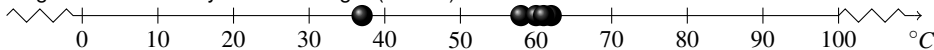
Nem megbízható, de érvényes mérés

Megbízható és érvényes mérés

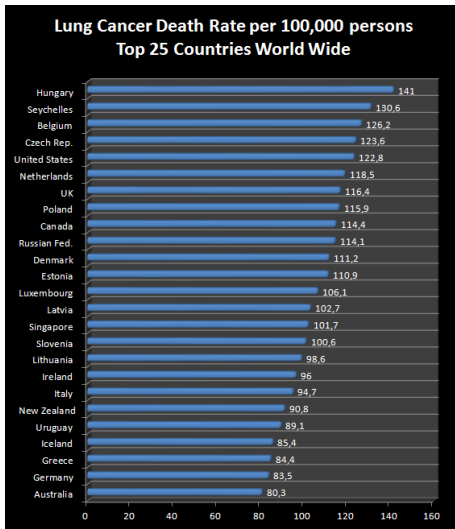
Megbízható és érvényes mérés kiugró (extrém) értékkel

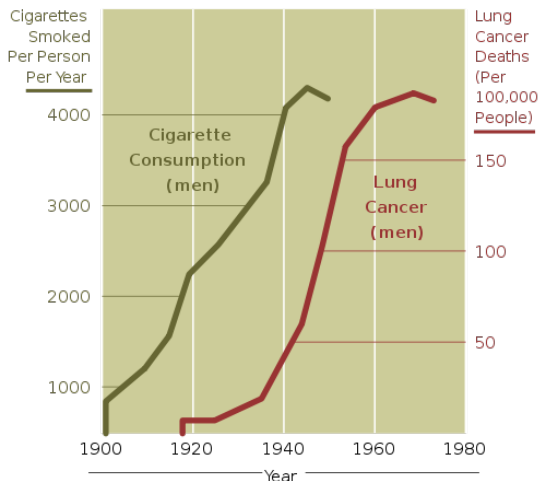
Milyen alanyokat vizsgálunk az alábbiakban?

- Az idősebb emberek jobban félnek a bűnözőktől, mint a fiatalabbak.
- A gazdasági fejlődés valóban a várható életkor csökkenésével jár együtt?
- Melyik a legnagyobb magyar focidrukker csapat?
- Minél hosszabb az eljegyzés, annál hosszab a házasság.
- Mely foglalkozás bír a legnagyobb presztízzsel?

A megfigyelési egység minden esetben egybeesik a mintavételi egységgel?

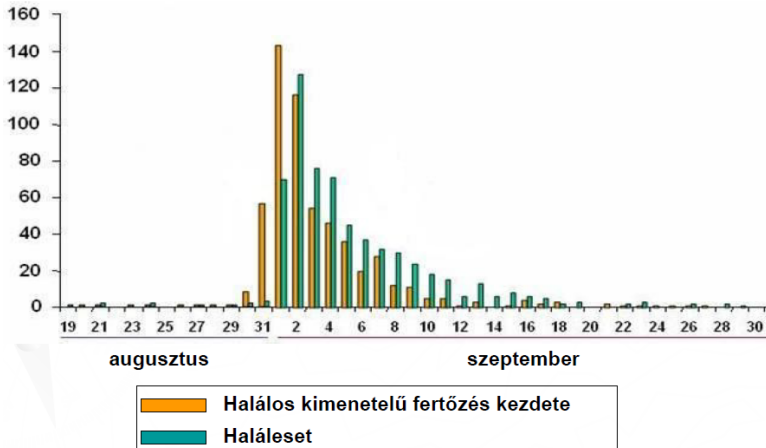

20-Year Lag Time Between Smoking and Lung Cancer

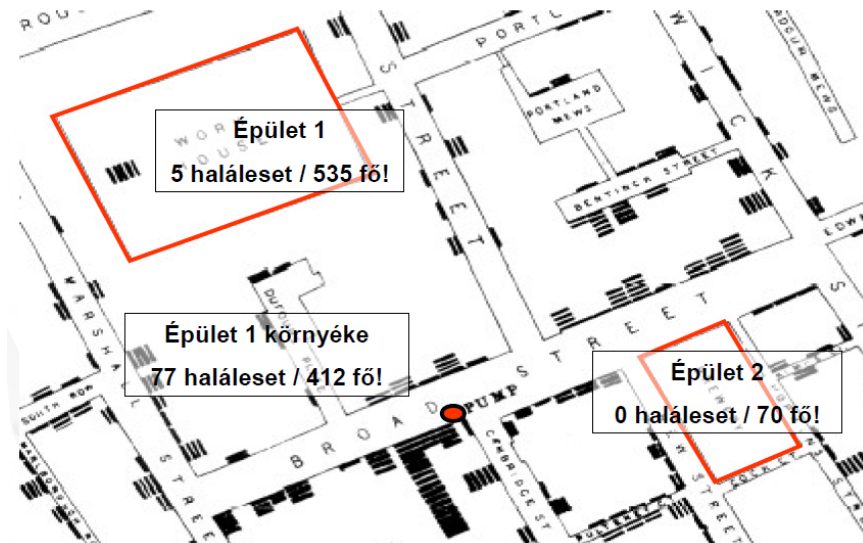

A halálos kimenetelű fertőzések és halálesetek időbeli megjelenése

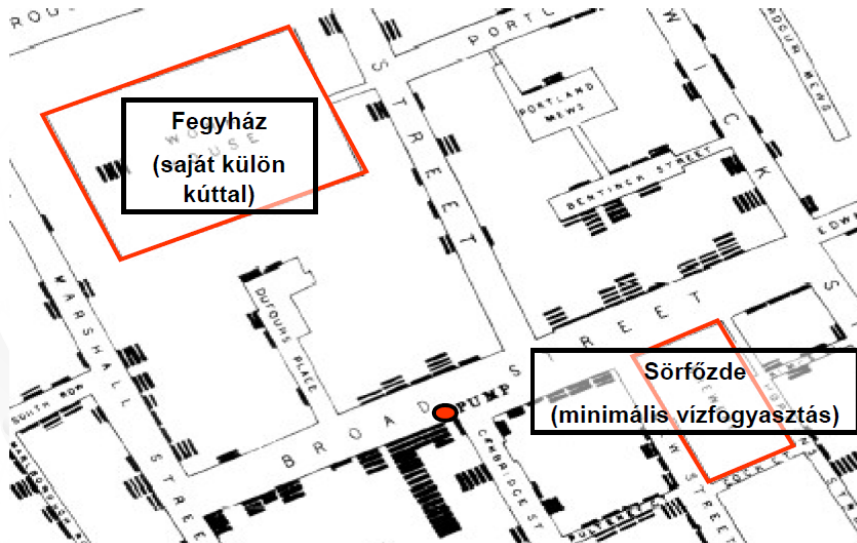
Ismétlés

A kísérlet (a képek forrása: SE Népegészségügyi Intézet)

Ismétlés

A kísérlet (a képek forrása: SE Népegészségügyi Intézet)

Ismétlés

A kísérlet (a képek forrása: SE Népegészségügyi Intézet)

Ismétlés

A kísérlet (a képek forrása: SE Népegészségügyi Intézet)

	Házak száma	Kolera halálesetek	Kolera halálesetek/10 ezer ház
Southwark & Vauxhall	40046	1263	315
Lambeth	26107	98	37
London	256423	1422	59

Ismétlés

A kísérlet (a képek forrása: SE Népegészségügyi Intézet)

Ismétlés

Konceptualizálás és operacionalizálás

*„**Occupy Wall Street** is leaderless resistance movement with people of many colors, genders and political persuasions. The one thing we all have in common is that We Are The 99% that will no longer tolerate the greed and corruption of the 1%. We are using the revolutionary Arab Spring tactic to achieve our ends and encourage the use of nonviolence to maximize the safety of all participants.”*

Forrás: <http://occupywallst.org/>

Table 1--What is your gender?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1. male	1269	67.1	67.1	67.1
2. female	584	30.9	30.9	98.0
3. transgender	16	.8	.8	98.9
4. other	21	1.1	1.1	100.0
Total	1890	100.0	100.0	

Forrás és további adatok:

Héctor R. Cordero-Guzmán: *Mainstream Support for a Mainstream Movement*. 2011. <http://occupywallst.org/>

Az interjúszituáció:

- megjelenés, felkészültség, profizmus stb.
- válaszmegtagadás, pontosító kérdések,
- kényelmetlen helyzetek és megoldások,
- strukturált interjú vs. mélyinterjú,
- **konform válaszok:**
  - azt mondja, amit gondolni vagy tenni illik,
  - azt mondja, ami gyakori (extrém válaszokat kerülik) vagy szembetűnő,
  - kérdő mondatokra, állításokra inkább igennel válaszol stb.
  - Σ : társadalmi elvárások, a közvélemény kognitív ereje, megkímélés stb.

„Az élettörténet felidéztetése (...) nagyon kockázatos tevékenység: olyan traumák kerülhetnek felszínre, (...) amelyek nehéz (kamaszok esetében talán kezelhetetlen) helyzetekbe sodorják az interjú készítőjét. Gondoljunk csak bele: a történész számára elengedhetetlenül fontos volna tudni, hogy egy asszonyt a koncentrációs táborban sterilizáltak, vagy egy férfit az ÁVO kegyetlenül megkínzott. Elmesélhető-e ez egy kamasznak?”

Forrás: *Élet és Irodalom*, 2008. május 16. – „Kéretlen vélemény az Emlékpontokról”

Kortárs vagy idősebb kérdező esetén vajon hogy alakulna a kutatás?

Milyen árkategóriájú könyvet vásárol leggyakrabban?

- 1 1000 Ft – 1999 Ft
- 2 2000 Ft – 2999 Ft
- 3 3000 Ft – 3999 Ft
- 4 4000 Ft –

További példákat l. külön dokumentumban!

Köszönöm a figyelmet!

Daróczi Gergely
daroczi.gergely@btk.ppke.hu